

Kimeríti-e az iráni háború az amerikai rakétakészleteket?

Az iráni háború megmutatta az amerikai katonai fölény egyik strukturális korlátját: az Egyesült Államok képes magas intenzitású légiháborút vívni, de egyes korszerű lőszereit gyorsabban használja fel, mint ahogy hadiipara pótolni tudja azokat. A „kimerültek az amerikai rakétakészletek” állítás ugyan túlzó, de valós problémára utal. Nem a teljes rakétaarzenál fogyott el: mindenekelőtt a Patriot PAC-3 és THAAD elfogórakéták, továbbá egyes nagy hatótávolságú precíziós csapásmérő eszközök készlete csökkent kritikus mértékben.

Mi történt? A Reuters augusztus eleji értesülése szerint az öt hónapja tartó iráni háborúban az amerikai haderő egyes nagy hatótávolságú precíziós rakétái esetében a rendelkezésre álló készletek túlnyomó részét felhasználta. A lég- és rakétavédelem terhelése még látványosabb. A CSIS július 27-i becslése szerint a Patriot-készlet 1000 darab alá, a THAAD-készlet mintegy 250-re csökkent. A Reuters szerint február és július között az amerikai Patriot-állomány körülbelül 65%-át használták fel, így kevesebb mint 850 elfogórakéta maradhatott. A pontos készletadatok titkosak, ezért ezeket becslésként kell kezelni, de a Pentagon beszerzési döntései megerősítik, hogy a probléma valós.

Miért számít ez? A modern légiháborúnak, illetve annak rakétafegyverekre alapuló pillérének egyik alapvető problémája a készletek mennyisége: nem pusztán az a kérdés, hogy egy haderő rendelkezik-e korszerű csapásmérő vagy elhárító fegyverekkel, hanem hogy meddig képes azokat magas intenzitással használni. A támadónak nem feltétlenül kell áttörnie a védelmet: stratégiai eredmény lehet az is, ha túlterheli – drága és lassan pótolható elfogórakéták tömeges felhasználására kényszeríti ellenfelét. Az iráni háborúban a 4–5 millió dollár értékű amerikai Patriot PAC-3 MSE elfogórakéták állnak szemben Irán ballisztikus és cirkálórakétaival, valamint jóval olcsóbb drónjaival.

A szűk keresztmetszet az ipari kapacitás. Egy korszerű elfogórakéta gyártása összetett beszállítói láncot, speciális hajtóműveket, elektronikát és nyersanyagokat igényel, ezért a termelést nem lehet egyik hónapról a másikra megsokszorozni. A CSIS szerint a háborúban elhasznált Tomahawk-, THAAD- és Patriot-készletek korábbi szintre történő visszaépítése három, vagy több évet, az SM-3 és SM-6 készleteké körülbelül két évet igényelhet. A THAAD különösen kritikus: az iráni háborús felhasználás teljes pótlása a jelenlegi tervek szerint 2029 végéig tarthat. Washington ezért már hadiipari mobilizációs problémaként kezeli a helyzetet. A Patriot és THAAD termelési kapacitását többszörösére akarják növelni, az amerikai haditengerészet pedig augusztus 17-én 22,9 milliárd dolláros, hétéves szerződést kötött az RTX-szel a Tomahawk gyártásának radikális bővítésére: az évi mintegy 60 rakétás ütemet több mint 1000-re kívánják emelni. A beruházások azonban csak fokozatosan fordulnak át tömegtermelésbe.

A legfontosabb következmény globális. Ugyanazért az amerikai rakétakészletért három stratégiai térség „versenyez”: a Közel-Kelet, Európa és Ukrajna, valamint Csendes-óceáni térség amerikai szövetségesei – valamint maguk az amerikai erők. Az Egyesült Államoknak úgy kell folytatnia az iráni műveleteket és támogatnia szövetségeseit, hogy közben elegendő tartalékot őrizzen meg egy esetleges Kínával kialakuló konfliktusra, mert egy Tajvan körüli háborúban Guam, Okinava és más amerikai, illetve szövetséges támaszpontok tömeges kínai rakétatámadások célpontjai lennének. A megcsappant készleteket ezért a nyugat-csendes-óceáni amerikai hadrafoghatóság rövid- és középtávú kockázataként értékeljük.

Mit jelent ez Európá számára? Az amerikai fegyverkészletek nem tekinthetők korlátlan közös tartaléknak. Ukrajnának létfontosságúak a Patriot elfogórakéták az orosz ballisztikus rakéták ellen, miközben ugyanezekre az eszközökre az amerikai erőknek és közel-keleti szövetségeseiknek is szükségük van. A készlethiány ezért az Ukrajnának átadható mennyiséget is korlátozta, és növelte az európai országokra nehezedő nyomást saját lég- és rakétavédelmi készleteik és gyártásuk bővítésére.

Értékelés. Az iráni háború nem „fegyverezte le” az Egyesült Államokat, és Washington továbbra is képes nagy intenzitású hadműveletekre. A konfliktus azonban láthatóvá tette az amerikai katonai fölény egyik sebezhető pontját: a fogyasztás és a termelés közötti időbeli szakadékot. A következő évek egyik központi kérdése ezért nem pusztán az lesz, milyen fejlett fegyverekkel rendelkezik Amerika, hanem hogy ezekből mekkora háborús tartalékot képes felhalmozni. Európai szempontból az üzenet egyértelmű: egy több hadszíntéren egyszerre lekötött Egyesült Államok mellett Európának nagyobb saját készletekre, gyorsabb termelésre és önállóbb lég- és rakétavédelmi képességre van szüksége.

2025. augusztus 19.